משנה · אחרונים · בועז · סדר מועד

בועז על משנה מגילה

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה מגילה

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-מגילה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6

פרק א

וכ"כ הר"ב וכ' עלה הגאון הגדול מהו' עקיבא שליט"א וז"ל, תוס' [יבמות י"ד א'] כתבו בשם הירושלמי דבן עיר אינו יכול להוציא אותן. מדאינו מחוייב בדבר. וכ"כ הר"ן דא' מבני הכפר קורא להם. ואפשר דמ"ש הר"ב א' מבני עיר. היינו שיהא מקרא להן והן עונין אחריו, עכלה"ט: ותפתח הארץ את פיה ותאמר ואנכי עפר ואפר. הן אמת דאע"ג דקיי"ל דשומע כעונה [כסוכה ל"ח ב']. היינו ממחוייב בדבר [כברכות ד"כ ע"ב]. אמנם בעיקר הדבר תוס' ורא"ש שם למדו כן מירושלמי [פ"ב דמגילה ה"ג]. ושם לא נזכר רק דבן עיר אינו מוציא בן כרך. ובבן כרך שיוציא בן עיר מסתפק הירושלמי אי נימא מדאינו מחוייב בדבר אינו מוציא. או נימא דמוציא מדהכל יוצאין בי"ד בדיעבד, והניח בספק. ומנה ילפו תוס' ורא"ש דהא בן עיר לבן כפר וודאי אינו מוציא. אלא בן כפר קורא להן והא דתקנו רק לכפרים הנכנסין בב' וה' [כמגילה ד' ב']. לאו כדי שיקרא להן א' מבני עיר. אלא מדאין בהכ"נ ומגילה מצויי' בכפר. אמנם לרש"י ור"ב נ"ל דס"ל מדנקט ירושלמי דוקא בן עיר וכרך ש"מ דוקא הנהו דזמן חיובם ופטורם תלוי במקומן. להכי הוה כל א' בזמן חיובו של האחר כאינו מחוייב בדבר שאינו מוציא לחבירו. אבל בן כפר, שהקדימו זמנו רק מדאינו פנוי בי"ד [כבבלי ד' ב']. הרי בכה"ג גם בן עיר כשאינו פנוי בי"ד מותר לקרות מקודם [כירושלמי פ"א ה"א]. לפיכך מחשב שפיר בר חיובא כמותו אז. דדינו שוה לבן כפר ממש. ואפשר עוד. דירושלמי לא ס"ל הך ברייתא דתני אבוה דר"ז [ר"ה דכ"ט א'] דכל הברכות אף שיצא מוציא. וכן משמע קצת ממה שהקשה הירושלמי [פ"ג דברכות די"א ב'] אהך ברייתא הנ"ל מק"ש ותפלה דלא מסתבר שיוציא בהן אחר. ולא הביא שום תירוץ על הקו'. ומדלא השיב לחלק בין ק"ש ותפלה לשאר מילי. משמע קצת דס"ל לירושלמי כיון דנסתר קצת מהכלל דכל הברכות וכו', נסתר כולו, ופליג אהך ברייתא. והן אמת שהר"ן ספ"ג דר"ה גריס בהך ירושלמי ר' יוסא ור' יהודה הוה יתבין ואמרי לא מסתבר בק"ש ותפלה. א"כ י"ל דלא פליגי אכללא דברייתא הנ"ל רק מפרשים הברייתא דלא איירי בק"ש ותפלה. אמנה הגי' שלפנינו, הוון מתיבין לא מסתבר וכו'. א"כ קו' היא שהקשו על הברייתא הנ"ל וכן פי' המפרש שם. א"כ מדלא תירץ הקו' א"כ פליג אברייתא הנ"ל. אבל לבבלי דאף בתפלה אפי' כשיצא מוציא האינו בקי [כר"ה דל"ה א']. א"כ י"ל דס"ל דוקא כשאינו מחוייב בדבר כלל אינו מוציא אחר יד"ח [כברכות ד"כ ע"ב]. אבל במחוייב כשיזדמן, כבן עיר וכרך וכפר, הו"ל כשאר מצות, גיטין וקדושין ומילת בנו ותקיעת שופר וכדומה. דבכולהון אמרי' כבכל תורה כולה שלוחו של אדם כמותו [כקידושין דמ"א ב']. חוץ ממה שהוא חובת הגוף. כסוכה,

לולב, ותפילין וכדומה. וכמ"ש הב"ח [א"ח נ"ד]. דהא דא' מוציא חבירו הוא מטעם זכייה או מטעם ערבות. ומה"ט גם בבהמ"ז יש פנים לומר שא' מוציא חבירו אף שלא אכל. מדערבי' זל"ז [כרט"ז ורמג"א א"ח קצ"ז ס"ד]. וכ"כ קיי"ל במגילה אע"ג שכבר קראה מוציא אחר [כא"ח תרצ"ב]. והרי זה א"א שיבוא לידי חיוב היום. מדכבר נפטר ואפ"ה מוציא אחר. מכ"ש בן כרך דאי בעי להיות פרוז בן יומו הרי יתחייב היום [כמגילה י"ט א']. ומכ"ש בן עיר שא"צ לעקור סיכי ומשכי. רק ברצונו תליא. רק כשירצה לצאת בשייירא כבר יתחייב היום, בר חיובא מקרי. כך נ"ל להצדיק דברי רבותינו: [אב"י ולי הצעיר קשה דברי הגאון מהרע"ק הנ"ל במה שתי' דמיירי בהן עונין אחריו. דעכ"פ בר מאירה הוא [כסוכה ל"ח א']. ותו מה מועיל שהן עונין אחריו. זהו בהלל ובהמ"ז דא"צ קריאה בספר. משא"כ מגילה צריכה קריאה בספר דוקא [כמגילה י"ח א']: השבתי לבני הרב שליט"א. אי משום הא ל"ק להגאון הנ"ל. דאי משום קושיתך הראשונה. לפע"ד אינו בר מאירה רק בשאותן שאינן בני חיובא כלל יודעים טפי מניה. ובדבר המורגל, כהלל וכדומה. משא"כ לבני עיר המלומדים. ובקריאת מגילה שאינה מצויה, בכה"ג אינו בר מאירה. אי משום קו' ב' שלך. י"ל הב"ע שמכיר האותיות ואפ"ה אינו יכול לקרות בלי נקוד אם לא יקראו לפניו]:

כתב הגאון הגדול הנ"ל וז"ל. ק"ל לב"י [רמ"ו ס"ג] דאין מצווין על שביתת בהמה ביו"ט. וכ"כ הרמב"ן בתולדות אדם אין שביתת עבד ביו"ט [כב"י תקכ"ו]. א"כ לתני דיש בי יו"ט לשבת שביתת בהמתו ועבדו. וצ"ע עכלה"ט: ויאמר האזוב דחלש פומיה. לפעד"נ אף דכל אין בין דוקא [כב"ק ד"ס ב']. עכ"פ היינו דוקא בהך דשוין [כתענית די"ג]. תדע דאל"כ גם בין יו"כ לשבת איכא ה' ענויים. ולרפרם אין עירוב והוצאה ליו"כ [ככריתות די"ד א']:

כתב הרמב"ן במלחמות סוכה פ"א בסוגיא דסוכה ישנה, דס"ת בעי עיבוד לשמה, משא"כ תפילין ומזוזות. והא דלא תני לה הכא, דחומרי דתפילין ומזוזות תני ולא קולייהו. ותוס' [שבת ע"ט ב'] הקשו דלתני דס"ת כשר אגויל משא"כ תומ"ז. ותרצו דלאו מחד טעמא, דזה דינו בקלף וזה בדוכסוסטס. ומהר"י אפאנדרי [בתשובת מהר"י קצבי סי' ב'] הקשה, דלחשב דס"ת כשר כתיבה שלא כסדרן. ותי' דלא חשב רק הנראה לעין. אמנם לפי תרוצינו הנ"ל מתורצים כל הקושיות הנ"ל, בחדא מחתא. דלא חשיב רק מה ששוין בהן. כאיסור מלאכה שאסור ביו"כ כבשבת, רק שזה זדונו וכו', משא"כ כל הנהו איתנהו בתדא ולא בחבירתה כלל:

כ' רבינו אאמ"ו זצוק"ל וז"ל במה גדולה, ר"ל נוב וגבעון דשם נקרבים רק קרבנות צבור הקבועים לזמן ולא חטאת ואשם. ונ"ל דה"ט משום דאין שם רק משכן ולא ארון הקודש ולוחות, דממדבר הביא אה"מ לגלגל. ומשם לשילה. וכשנחרב בימי עלי. בא לנוב. וכשחרב ע"י שאול המע"ה, בא לגבעון, ומשם הביאו שלמה המע"ה לירושלים [וסי' מ ג ש ן ג י]. אבל ארון הקודש ולוחות חזר מפלשתים לקרית יערים, ומשם למצודת ציון, ומשם לירושלים [כרש"י פ"ו דסוטה דל"ג ב', וזבחים קי"ט]. ואילה"ק מבית שני דג"כ חסר ארון הקודש כספ"א דיומא, אפ"ה הקריבו הכל. התם כבר נתקדש המקום מזמן מקדש ראשון עכלה"ט:

פרק ב

וכ"כ הר"ן בשם הרמב"ן וסיים והא דבן מברך לאביו, היינו בבן גדול. והא דמוקמינן לה [ברכות ד"כ ע"ב] באכל שיעור דרבנן. היינו רק משום אשה מברכת לבעלה, עכ"ל. וכתב עלה הגאון הגדול מהו' עקיבא שליט"א וז"ל ולא זכיתי להבין, דבברכות שם אמרינן, ולטעמיך קטן בר חיובא. אלא דאכל שיעור דרבנן, דאתא דרבנן, ומפיק דרבנן. ש"מ דבכה"ג קטן מוציא וצ"ע וה' יאיר עיני, עכלה"ט. ויצפצף העטלף, ואשא עיני הטרוטות וכנפי המרוטות, ויראני ה' בחסדו כי סוד ה' ליראיו, כי כשיטת רבינו הרמב"ן דמיירי דאכל שיעור דאורייתא כך הוא דעת הירושלמי [ספ"ג דר"ה ופ"ג דסוכה ה"ט] דמתניתין בן מברך לאביו לא מיידי באכל שיעור דרבנן, רק בעונה אחריהן. וקצת משמע טפי כרמב"ן, מדנקט בן מברך לאביו ולא עיקר הרבותא קטן מברך לאביו, ש"מ דברייתא בגדול מיירי. אולם כדי שלא יסתרו הירושלמי ובבלי אהדדי מכל וכל. החיוב עלינו לומר דאף לס"ד דש"ס ברכות הנ"ל, דהא דקתני אשה מברכת לבעלה, שניהן מחויבים מדאורייתא, ה"נ רישא דקתני בן מברך לאביו בשניהן מחוייבים מדאורייתא. והיינו בגדול, דאי בקטן, השתא קטן מוציא דאורייתא אשה דאורייתא מבעייא. אע"כ דרישא בבן גדול מיירי. ונקט ליה משום דיוקא, דדוקא גדול, הא קטן אינו מוציא לאביו [אם לא שעונה אחריהן ובהא לא מיירי בבלי], ואהא קאמר הש"ס ולטעמיך דמיירי ברייתא באכל שיעור דאורייתא, א"כ רק דיוקא קמ"ל רישא, פשיטא, קטן בר חיובא הוא. אלא דאכל שיעורא דרבנן וקמ"ל באשה אע"ג דבדידה הו"ל ב' דרבנן מוציאה לחד דרבנן, ובקטן קמ"ל בדיוקא כנ"ל, היא גופה, דאף לדרבנן אינו מוציא'. דאין עליו חיוב כלל, וזה כירושלמי הנ"ל [עי' מג"א ססקפ"ו]. ובכעין זה יש לישב דעת הרמב"ן הנ"ל. אב"י מאוד ידעתי מך ערכי, אך לע"ד דברי הר"ן ישרים למאוד, וד"ת עניים במקום זה ועשירים

במק"א. כי כדברי הר"ן אלו ממש. כ' הר"ן בעצמו אבל יותר מפורש בפ"ג דסוכה [דל"ח א'] במ"ש בן מברך לאביו וז"ל, ובמי שמתו שקלינן וטרינן אי נשי חייבי בבהמ"ז מדאורייתא או מדרבנן, ובעי למפשט מהא דאשה מברכת לבעלה, אלמא דאורייתא היא. ודחי, דלמא באכל שעורא דרבנן. ולפ"ז הא דבן מברך לאביו היינו בקטן שחיובו מדרבנן. אבל למה דקיי"ל דאשה חייבת בבהמ"ז מדאורייתא, מתוקמא מתניתין כפשוטו בבן גדול ובאכל שיעור דאורייתא, ותבוא לו מאירה דשלא בזימון הוא. עכ"ל הר"ן, א"כ זהו בעצמו כוונת הר"ן במגילה במ"ש דהך אוקימתא דברכות דמוקמינן באכל שיעור דרבנן, היינו רק משום אשה מברכת לבעלה, לומר שאין אשה חייבת בבהמ"ז מדאורייתא. כוונת זה לפי הס"ד דש"ס אבל למה דקיי"ל דחייבת בבהמ"ז מדאורייתא, בבן גדול מיירי. וכ"כ הרשב"א בחידושיו. אח"כ עיינתי במלחמות לרמב"ן ברכות [שם] וראיתי שכ' שם דמה דאמרינן התם קטן בר חיובא הוא גרסה מוטעת היא ולא גרסינן לה כלל. א"כ אין כאן מקום לקושית הגאון מהרע"ק כלל. וראיתי שוב שם ברמב"ן שדחה דברי הירושלמי דמוקי לה בעונה אחריהן. וא"כ צ"ע נמי על דברי ע"ר שליט"א שרצה לקשר דברי הרמב"ן עם הירושלמי. ותמוה הרי הרמב"ן עצמו דחה דברי הירושלמי. השבתי לבני הרב שליט"א, אתה הבולש אחר הנמושות. אני את נפשי הצלתי דאטו לא ידענא דרמב"ן לא ס"ל בשלימות כירושלמי. ולמה הבאה ממרחק לחמך להוכיח דרמב"ן לא מוקי לה כירושלמי, הרי שלך לפניך, בדברינו גופן מוכח כן, דהרי הרמב"ן מוקי לה בבן גדול והירושלמי מוקי לה בעונה אחריהן, וא"כ ע"כ בקטן מיירי. אמנם אמרתי רק דרמב"ן בשיטת הירושלמי קאמר לה, דס"ל לתרווייהו דהך דבן מברך לאביו באכל שיעור דאורייתא מיירי, רק דירושלמי מוקי לה בעונה אחריהן, ורמב"ן מוקי לה בבן גדול. ולא הבאתי הירושלמי רק להוכיח מניה דמסתמא לא פליגי בבלי וירושלמי בגוף הדין, דהרי לירושלמי אף דס"ל נשים בבהמ"ז דרבנן, ע"כ וודאי ס"ל דקטן אינו מוציא אפילו לאוכל שיעור דרבנן, דאל"כ ל"ל לאוקמה בעונה אחריהן, לוקמא באכל שיעור דרבנן. אע"כ דס"ל לירושלמי דאף לאוכל שיעור דרבנן אינו מוציא הקטן, והרי אפשר לפרש דגם גמ' דילן בבבלי ס"ל כן. וזה כרמב"ן. וא"כ כפא דחייטיה נגרא בגווה נשרף חרדלא, דאדרבה אדידך בני שליט"א ק', דמי לא יודע דאי נימא נשים בבהמ"ז דאורייתא, א"כ וודאי האי בן מברך בגדול מיירי, ואין כאן מקום לקושית הגאון הנ"ל. אבל אמינא דאפילו נימא דהך איבעייא אי נשי בבהמ"ז דאורייתא או דרבנן לא איפשטא. וכדכתב באמת הבעל המאור, אפ"ה אין להקשות ארמב"ן מהסוגיא דיש לפרשה דס"ל כרמב"ן דקטן אינו מוציא לאוכל שיעור דרבנן. אמנם ק"ל, דעכ"פ הכא משמע דאף במצוה דרבנן

איכא חנוך [וכ"ה בא"ח ק"ז, ובמג"א שמ"ג], והרי בש"ס חגיגה [ד"ו ע"א] אמרינן דהיכא דגדול פטור מדאורייתא, בקטן ל"ג בה רבנן. ונ"ל דזה דוקא במצוות ראייה דטריחא מלתא שיעלה הקטן מירושלים להר הבית, וכמו שפטרו חינוך בק"ש, מדטריחא להקיצו [כא"ח ע']. או י"ל דדוקא בפטור מדאורייתא מצד שנוי שבגופו, משא"כ בפטור מדאורייתא מצד המצוה בעצמה, קטן חייב, דאל"כ לא יתחנך בה לעולם. רק היכא דטריחא מלתא טובא כק"ש הנ"ל, אז במקום צערא ל"ג רבנן [ככתובות ד"ס ע"א]:

כ' עלה הגאון הנ"ל וז"ל, כתב בחי' הרשב"א, אף דמוסף לא קרב קודם תמיד השחר ולא אחר תמיד של בין הערביים [עי' ר"ב רפ"ה דפסחים], מ"מ הכשר דמוספין כל היום, אלא דדבר אחר מעכב. או דאפשר בדיעבד אם הקדימן לדשחר או איחרן לדערב כשר. עכלה"ג. והנה קול עלה נדף, לכאורה משמע מלשון רשב"א זה, דוקא מוספין כשרים בדיעבד ולא שאר דברים. אבל המעיין [מנחות דמ"ט ב'] יראה דעשה דהשלמה לכל הקרבנות אינו פוסל בדיעבד. ואפילו לתוס' שם [ד"ה תלמוד] דעכ"פ פסול מדרבנן, עכ"פ לא אוקמוה דבריהם בשעת הדחק. וכך כ' רבינו ברטנורה [מנחות פ"ד מ"ד] דהשלמה אינו רק למצוה. ועי' עוד [פסחים דס"א א'] במתניתין שם ודו"ק. [ועי' תוס' שם דנ"ח ב'] ד"ה העולה. ועי' רמל"מ [ס"א מתמידין ה"ג שהאריך בעניין זה]: